

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 22.06.2006
COM(2006) 319 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE
SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU**

Za trajnostni evropski vinski sektor

{SEC(2006) 770
SEC(2006) 780}

SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Za trajnostni evropski vinski sektor

OZADJE

To sporočilo predstavlja pobudo Komisije v okviru nenehnih reform skupne kmetijske politike (SKP) iz leta 2003¹, 2004² in 2005³, ki zajemajo vse glavne sektorje razen vina ter sadja in zelenjave. Slabša uravnoteženost ponudbe in povpraševanja v vinskem sektorju ter vse večji izzivi evropskega in mednarodnega trga z vinom zahtevajo reformo vinskega sektorja. Politike Skupnosti o trajnostnem razvoju, sprejete na Evropskem svetu v Göteborgu⁴, večji konkurenčnosti v ponovno uvedeni Lizbonski strategiji⁵ ter o poenostavitvi in boljši ureditvi za SKP⁶ tudi kažejo v to smer.

Evropska unija (EU) je vodilni svetovni pridelovalec, porabnik, izvoznik in uvoznik vina. Njena kakovost je priznana po vsem svetu. Ugled si je pridobila zaradi večstoletne tradicije kakovostnega vinarstva, ki potrošnikom po vsem svetu ponuja proizvode odlične kakovosti. Poleg tega zagotavlja krajino neprecenljive vrednosti in omogoča donosno uporabo zemljišč, ki bi bila sicer morebiti opuščena – to so okoljske prednosti, pod pogojem, da proizvodnja poteka ob spoštovanju okolja.

Vinski sektor je v EU zelo pomembna gospodarska dejavnost, zlasti glede zaposlovanja in prihodkov od izvoza. Proizvodnja vina je z več kot 1,5 milijona kmetijskih gospodarstev, ki uporabljajo 3,4 milijona ha (2 % kmetijskih zemljišč v EU-25) leta 2004 predstavljala 5,4 % kmetijskega pridelka. Obsega okrog 10 % vrednosti kmetijske proizvodnje v Franciji, Italiji, Avstriji, na Portugalskem, v Luksemburgu in v Sloveniji in nekaj manj v Španiji.

Uredba Sveta (ES) št. 1493/1999 o skupni ureditvi trga za vino je vzpostavila zapleteno ureditev na ravni EU predvsem glede pridelovalne zmogljivosti, tržnih mehanizmov, enoloških postopkov, razvrstitve sort, označevanja vina in trgovine. Zaradi dodatnih ravni pravil na nacionalni in regionalni ravni je vse skupaj še bolj nejasno. To je sicer pri subsidiarnosti neizogibno, vendar sta upravičena cilja tudi poenostavitev in preglednost.

Številni programi podpore in raven pomoči, ki jo zagotavljajo, so že nekaj let nespremenjeni. Vse ukrepe, ki se financirajo iz proračuna Skupnosti, je treba pregledati, predvsem zaradi vse večje krizne destilacije ne samo pri namiznih vinih, temveč tudi pri kakovostnih vinih, pridelanih na določenem pridelovalnem območju (pdpo). Krizna destilacija, ki je bila včasih izjema, vse bolj postaja redna praksa, ki se je uporabljala v treh od zadnjih petih let. V vinskem letu 2005/2006 so številne države članice kljub 11-odstotnemu zmanjšanju pridelave prosile za znatne količine namiznega vina in „kakovostnega vina“. Zato je treba zagotoviti, da bo prihodnja politika stroškovno učinkovita in da bo denar dobro porabljen. Poleg tega so bili

¹ Splošna reforma SKP.

² Bombaž, hmelj, oljčno olje, tobak.

³ Sladkor.

⁴ Sklepi predsedstva, 15.–16. junija 2001.

⁵ COM(2005) 24 konč.

⁶ COM(2005) 509 konč.

z vidika javnega zdravja izraženi pomisleki, da subvencije za destilacijo pitnega alkohola umetno znižujejo ceno vinskih žganj, ki imajo visoko vsebnost alkohola.

Opravljen je bil presoja vpliva, ki zajema možnosti nove politike Skupnosti za vinski sektor, da se zagotovi sinergija z drugimi politikami Skupnosti. Je delo vseh ustreznih služb Komisije in je predstavljena skupaj s tem sporočilom.

Komisija je začela javno razpravo o prihodnji politiki s seminarjem o vinu z zainteresiranimi stranmi 16. februarja 2006. Dokumenti s seminarja so na voljo na spletni strani Evropske komisije⁷. O možnih scenarijih reforme je razpravljala tudi Svetovalna skupina za vino. Poleg tega so bila organizirana številna dvostranska srečanja z različnimi zainteresiranimi stranmi.

1. ZDAJŠNJE STANJE IN SREDNJEROČNA NAPOVED ZA TRG Z VINOM

Od leta 1975/1976 se evropski problem prevelike pridelave rešuje s politiko omejevanja pridelovalne zmogljivosti in spodbujanjem trajnega opuščanja pridelovalnih območij, kar je prispevalo k zmanjšanju s 4,5 milijona ha v letu 1976 na 3,2 milijona ha v letu 2005. Vendar je od leta 1996 neobvezno izvajanje programa krčenja nasadov v državah članicah povzročilo manjšo uporabo, kar je skupaj z dodelitvijo novih pravic do sajenja praktično izničilo prejšnje koristi. V zadnjih petih vinskih letih je bila proizvodnja vina⁸ v EU-25 med 166 in 196 milijoni hl. Delež kakovostnih vin, pridelanih na določenem pridelovalnem območju, v skupni proizvodnji vina v EU narašča in je trenutno skoraj enak proizvodnji namiznih vin.

V zadnjih desetletjih poraba vina v EU znatno in nenehno upada. Ta trend je prizadel zlasti namizna vina, medtem ko poraba kakovostnih vin, pridelanih na določenem pridelovalnem območju, narašča, tako da imata zdaj skoraj enak delež.

Od leta 1996 količina uvoženega vina v EU-25 narašča z 10-odstotno letno stopnjo in je leta 2005 dosegla skoraj 11,8 milijona hl. Vina tako imenovanega novega sveta so od vin EU prevzela znaten tržni delež. Količina vina, izvoženega iz Skupnosti, od leta 1996 narašča, vendar veliko počasneje kot uvoz, in je v letu 2005 dosegla 13,2 milijona hl. Skupno EU ostaja neto izvoznica vina.

Srednjeročni obeti za vinski sektor EU do 2010/2011, ob domnevi, da se skupna ureditev trga za vino ne spremeni, in na podlagi pričakovanih trendov dinamike pridelave, porabe in trgovine, so, da se bo presežek pridelave vina povečal na 27 milijonov hl (15 % pridelave) ali na 15 milijonov hl (8,4 % pridelave), če se količine, destilirane s pomočjo sektorju pitnega alkohola, ne štejejo kot presežek. Ta presežek je velik problem zlasti za namizno vino, čeprav se je poslabšal tudi položaj kakovostnih vin, pridelanih na določenem pridelovalnem območju. Vinska bilanca za EU-27 je navedena v presoji vpliva.

2. SKUPNA UREDITEV TRGA ZA VINO DANES

Skupna ureditev trga za vino je organizirana okrog izčrpnega, a zapletenega niza političnih instrumentov. Cilj treh ukrepov je upravljanje pridelovalne zmogljivosti z omejevanjem pravic do sajenja in s podpiranjem strukturnega izboljševanja prek (a) trajnega krčenja nasadov in (b) programov prestrukturiranja/sprememb namembnosti, ki so usmerjeni k

⁷ Na naslovu http://europa.eu.int/comm/agriculture/capreform/wine/index_en.htm.

⁸ Skupna proizvodnja vina = vinificirana proizvodnja + proizvodnja grozdnega mošta in sokov.

prilagoditvi kakovosti in količine povpraševanju potrošnikov. Omejitve pravic do sajenja, vključno s prepovedjo novega sajenja, veljajo do 31. julija 2010.

Ukrepi notranjega trga vključujejo tradicionalne ukrepe, kot so krizna destilacija presežka vina in destilacija presežnega vina iz dvonamenskega grozdja. Cilj je omejiti zniževanje cen. Mednje sodi tudi obvezna destilacija tropin in droži, ki so stranski produkt vinarstva, da se prepreči čezmerno stiskanje grozdja in izboljša kakovost vina. Obstaja tudi destilacija namiznih vin v pitni alkohol za uporabo v industriji žganih pijač, njen namen pa je ohraniti nekatere dele sektorja pitnega alkohola kot tradicionalne možnosti prodaje vina.

Da bi preprečili tržne motnje in njihove posledice, se plačuje pomoč za začasno zasebno skladiščenje vina in grozdnega mošta. Poleg tega je na voljo pomoč za spodbujanje nadomestne uporabe grozdnega mošta, predvsem za obogatitev in grozdni sok. Skupna ureditev trga vključuje tudi tradicionalne tržne mehanizme, kot so dajatve, nadomestila in dovoljenja. Sklenjeni so bili tudi sporazumi z državami, ki niso članice EU.

Skupna ureditev trga za vino, v nasprotju z večino drugih, zagotavlja celoten sklop pravil, ki urejajo opredelitve, kakovostna vina, pridelana na določenem pridelovalnem območju, in namizna vina z geografsko označbo, enološke postopke in označevanje, ki potrošnikom zagotavljajo pošten in pregleden standard kakovosti.

3. UGOTOVLJENE TEŽAVE PRI DANAŠNJI SKUPNI UREDITVI TRGA IN SPREMINJajoČE SE RAZMERE

3.1. Razmere na trgu

- Poraba vina v EU se zmanjša za okrog 750 000 hl ali 0,65 % letno.
- Skupaj z življenjskim slogom se spreminjajo vzorci porabe na splošno in zlasti vzorci porabe v vinskem sektorju.
- Ocenjuje se, da je strukturni presežek okrog 15 milijonov hektolitrov vina, kar je enako okrog 8,4 % proizvodnje vina v EU-27.
- Z intervencijo prek destilacije se vsako leto odstrani okrog 15 % proizvedenega vina.
- Naraščajo zaloge vina, ki presegajo enoletno proizvodnjo, in možnosti za njihovo prodajo je malo. To pritiska na znižanje cen in dohodkov pridelovalcev.
- Uvoz narašča hitreje kot izvoz, vrzel se manjša in kmalu utegne uvoz preseči izvoz. Svetovna trgovina z vinom je že zelo liberalizirana in uvozne dajatve za vino so v EU nizke.
- Vzpon proizvodnje in prodaje vina „novega sveta“ poudarja potrebo, da vinarji v EU postanejo bolj konkurenčni.

3.2. Urejanje pridelovalnih zmogljivosti

- Uspeh prepovedi pravic do sajenja pri obvladovanju pridelovalnih zmogljivosti je omejen z dodeljevanjem novih dodatnih pravic do sajenja in s povečanjem donosa v nekaterih državah članicah.
- Pravice do sajenja povečujejo proizvodne stroške in zavirajo racionalizacijo strukture kmetijskih gospodarstev, saj zmanjšujejo konkurenčnost.

- Države, ki niso članice EU, ne izvajajo takih omejitev sajenja.
- Program prestrukturiranja in spreminjanja namembnosti je proizvajalcem omogočil prehod na „kakovostna vina“, vendar lahko vodi tudi k povečanju proizvodnje. Včasih lahko zajema običajno obnovo, kar bi izničilo njegov namen.
- Uporaba programa krčenja nasadov se je od leta 1996 praktično ustavila.
- Po več letih nekatere države članice še vedno niso rešile problema tako imenovanih neurejenih vinogradov (zasajenih pred 1. septembrom 1998) ali izkrčitve nekaterih tako imenovanih nedovoljenih vinogradov (zasajenih po 1. septembru 1998). Površine, katerih odobritev je bila zavrnjena in ki so še vedno v obravnavi, obsegajo okrog 68 100 ha ali okrog 2 % skupne površine vinogradov v EU-25.

3.3. Ukrepi v podporo trgu

- Ukrepi v podporo trgu v obliki destilacije niso preveč učinkoviti pri zagotavljanju rednih prihodkov vinogradnikov in služijo kot trajna možnost prodaje, ki ohranja presežek, ki ga ni mogoče prodati.
- Krizna destilacija, ki je namenjena reševanju konjunkturalnih presežkov, se uporablja kot strukturni ukrep in zdaj zajema tudi „kakovostna vina“.
- Program pomoči za zasebno skladiščenje je postal strukturni ukrep. Stroške skladiščenja vina naj bi krila gospodarska panoga.

3.4. Enološki postopki, geografske označbe in označevanje

- Togost pri sprejemanju in prilagajanju enoloških postopkov ovira konkurenčnost.
- Predpisi EU so preveč zapleteni, predvsem opredelitve pojmov, enoloških postopkov in razvrstitve sort, to je na kakovostna vina, pridelana na določenem pridelovalnem območju, namizna vina z geografsko označbo in namizna vina.
- O kakovostnem vinu, pridelanem na določenem pridelovalnem območju, na mednarodni ravni ni opredelitve „kakovosti“ in v zakonodaji Skupnosti ni sklicevanja na „geografsko označbo“, kot je opredeljena v Sporazumu o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine STO (TRIP). Poleg tega se je v zadnjih desetletjih povečalo število kakovostnih vin, pridelanih na določenem pridelovalnem območju, in namiznih vin z geografsko označbo, kar bega potrošnike, slabi politiko Skupnosti o geografskih označbah v EU in v tujini ter poslabšuje razmere na trgu.
- O označevanju:
 - potrošnike zmedejo etikete na vinu, ki so posledica zapletenega pravnega sistema; ta je sestavljen iz različnih pravnih instrumentov, ki na različne načine obravnavajo številne kategorije vina in druge podatke, odvisno od izdelka;
 - nekateri neprilagodljivi predpisi o označevanju ovirajo trženje evropskih vin. Velika slabost je prepoved navedbe letnika in sorte vinske trte na namiznem vinu brez geografske označbe;
 - države, ki niso članice EU, redno kritizirajo evropsko politiko označevanja v zvezi s prodajnim poimenovanjem (na primer kakovostna

vina, pridelana na določenem pridelovalnem območju, namizna vina z geografsko označbo in namizna vina), uporabo neobveznih navedb, omejitvijo oblik steklenic in politiko o tradicionalnih izrazih. V zvezi s tem bi bilo treba ob pregledu predpisov o označevanju upoštevati vpliv na uvoz iz tretjih držav in mednarodne obveznosti ES.

- Neodvisna analiza kaže, da bi ustrezna liberalizacija enoloških postopkov v skladu s pravili Mednarodne organizacije za vinsko trto in vino ter bolj k potrošniku usmerjeno označevanje omogočila vinarjem v EU, da bi razširili svoje možnosti prodaje in izboljšali svoje trženje ter si s tem izboljšali konkurenčnost in zmanjšali strukturno neravnovesje.

3.5. Zdravje in življenjski slog

V zadnjih letih se poraja vse več skrbi zaradi naraščajočega trenda nevarnega uživanja alkohola med mladimi. Vendar pa naj bi imelo uživanje alkohola za starejše ljudi tudi nekaj koristi. Informacije o prednostih in koristih zmernega in odgovornega uživanja vina ter informacije o škodljivosti alkohola je treba posredovati vsem, ki jih to zadeva. Politika Skupnosti bi morala to odsevati.

4. CILJI NOVE POLITIKE EU O VINU

Ob upoštevanju tega bi morala prihodnja ureditev zagotoviti vzdržnost za pridelovalce, zagotoviti nemoteno vključitev Bolgarije in Romunije ter popolno spoštovanje naših mednarodnih obveznosti. Vinski sektor EU proizvaja najboljše vino na svetu in ima ogromne možnosti, ki jih je treba razvijati na trajnosten način. Politika mora odgovoriti tudi na spreminjajoče se razmere, da:

- poveča konkurenčnost vinarjev v EU; okrepi sloves kakovostnega vina iz EU kot najboljšega na svetu; povrne stare trge in pridobi nove v EU in drugod po svetu;
- oblikuje ureditev za vino, ki deluje po jasnih in preprostih pravilih – učinkovitih pravilih, ki uravnotežijo ponudbo in povpraševanje;
- oblikuje ureditev za vino, ki ohranja najboljše tradicije proizvodnje vina v EU, utrjuje družbene strukture na številnih podeželskih območjih in zagotavlja, da vsa proizvodnja spoštuje okolje.

Nova vinska politika EU bi morala upoštevati tudi vse večjo skrb družbe za zdravje in varstvo potrošnikov.

5. MOŽNOSTI, OCENJENE V PRESOJI VPLIVA, KI NE DAJEJO USTREZNE REŠITVE

Ob upoštevanju razmer v sektorju in ciljev politike, ki jih je treba uresničiti, je Komisija obravnavala štiri možnosti za reformo skupne ureditve trga za vino. Tri od njih – ohranitev zdajšnjega stanja, reforma skupne ureditve trga za vino skladno z modelom reforme SKP in popolna deregulacija – ne dajejo ustreznih odgovorov na težave, potrebe in posebnosti vinskega sektorja.

5.1. Zdajšnje stanje z nekaterimi možnimi omejenimi prilagoditvami

Zaradi hudih težav zdajšnje skupne ureditve trga glede:

- doseganja boljšega tržnega ravnotežja,
- pravilne uporabe pravil v nekaterih državah članicah, predvsem omejitev glede sajenja, in
- umestitve v reformirano SKP

samo kozmetična sprememba ni ne ekonomsko in ne politično vzdržna.

Zdajšnja skupna ureditev trga ni odpravila presežkov niti ni odgovorila na druge težave, predvsem izgubo konkurenčnosti, kot kažejo zahteve za krizno destilacijo in vse večji delež vin, ki niso iz EU, na trgih EU. Različne zainteresirane strani soglašajo, da so potrebne velike spremembe.

5.2. Reforma skladno z reformo SKP

Glavna novost reforme SKP je ločitev neposrednih plačil od namembnosti pridelave in uvedba sheme enotnih plačil. Glavne prednosti so prilagodljivost kmetovanja, tržna usmerjenost in skladnost s STO z razvrščanjem v zeleno škatlo. Eden od možnih zagonov reforme bi bil prenos celega ali dela proračuna skupne ureditve trga za vino na neposredna plačila za vinograde, kar bi bilo vključeno v shemo enotnih plačil. Dodatna prednost bi bila velika poenostavitev in uvedba navzkrižne skladnosti za vse vinogradnike. Vendar v nasprotju z drugimi sektorji ne bi bilo očitnega pravičnega načina porazdelitve upravičenosti do sheme enotnih plačil.

Na podlagi razpoložljivega proračuna bi bil možni znesek ločenega plačila zelo majhen za trajne nasade in številnim gojiteljem verjetno ne bi nadomestil izgube trga.

Odprava tržnih ukrepov, ki jo spremlja nevezana dohodkovna podpora, odgovornost za prilagoditev spremenjenim tržnim razmeram v celoti prenaša na proizvajalce. Če se zato sistem izvaja sam, bi moralo biti doseženo tržno ravnovesje, vendar le srednjeročno do dolgoročno in verjetno le po veliki krizi v sektorju, ki bi vodila do obsežnega prilagajanja.

5.3. Deregulacija trga z vinom

Možnost popolne deregulacije bi pomenila odpravo vseh političnih instrumentov za upravljanje pridelovalnih zmogljivosti in trga. Sredstva, kot so prepoved novega sajenja, krčenje nasadov in politika prestrukturiranja in spreminjanja namembnosti ter vsi tržni ukrepi bi bili odpravljeni, kar bi vodilo v popolno liberalizacijo sektorja. Proračun bi bil bodisi ukinjen ali prenesen v drugi steber za splošno politiko razvoja podeželja.

Hitra prilagoditev, ki bi jo zahtevala takojšnja uvedba te politike, ki je ne bi spremljali strukturni ukrepi, bi kratkoročno prinesla hude gospodarske in socialne posledice za zadevne regije.

6. TEMELJITA REFORMA SKUPNE UREDITVE TRGA ZA VINO

Ob priznavanju težav in možnosti sektorja ter po poglobljeni analizi presoje vpliva je treba ohraniti posebno skupno ureditev trga za vino, ki jo je nedvomno treba temeljito reformirati.

Izziv je uporabiti proračunska sredstva na najbolj stroškovno učinkovit način, da dobimo trajnostno in konkurenčno evropsko vinsko industrijo z dolgoročnimi možnostmi.

Komisija meni, da je ta možnost najustreznejši odziv na izzive. Opredeljeni sta bili dve različici. Prva bi dala hitre odgovore na sedanje težave, vendar zahteva hitro in zahtevno prilagoditev sektorja. Druga bi dala enak rezultat, vendar postopoma, kar bi podeželskemu gospodarstvu in družbeni strukturi omogočilo bolj nemoteno prilagoditev.

6.1. Temeljita reforma skupne ureditve trga za vino – Različica A – en korak

Odprava pravic za sajenje in programa krčenja nasadov

Sistem omejitev pravic do sajenja bi lahko prenehal veljati 1. avgusta 2010 ali pa bi bil takoj odpravljen. Vendar bi pravila o dostopu do geografske označbe dejansko omejila število hektarov.

Sočasno bi bil odpravljen sedanji program krčenja nasadov.

Vsak hektar vinograda, ki bi bil izkrčen na kmetove stroške, bi postal površina, upravičena do sheme enotnih plačil.

6.2. Temeljita reforma skupne ureditve trga za vino – Različica B – v dveh korakih

Ta pristop je podoben pristopu, ki je bil sprejet v sektorju sladkorja – prva faza je ponovna vzpostavitev tržnega ravnovesja, druga faza pa doseganje večje konkurenčnosti, vključno z odpravo pravic do sajenja. Osnovna značilnost različice B bi bila strukturna prilagoditev, to je začasna ponovna vzpostavitev programa krčenja nasadov. Sistem omejitev pravic do sajenja bi bil podaljšan do leta 2013, nato pa bi prenehal veljati. Najmanj konkurenčni vinogradniki bi dobili močno spodbudo, da prodajo svoje pravice do sajenja. Konkurenčni pridelovalci bi se lahko hitro bolj usmerili v konkurenčnost svojih podjetij, ker strošek pravic do sajenja ne bi več oviral njihove širitve. Srednjeročno do dolgoročno bi to pomenilo znižanje njihovih fiksnih stroškov proizvodnje.

Premija za izkrčitev bo privlačna. Da bi jo spodbujali že od prvega leta naprej, bi bila zanjo za preostalo obdobje pravic do sajenja določena padajoča lestvica. Cilj je izkrčiti 400 000 ha v EU v petletnem obdobju z najvišjo skupno pomočjo okrog 2 400 milijonov EUR.

Vinogradniki bi morali imeti možnost, da se sami odločijo, ali bodo izkrčili nasad ali ne.

Kmetijsko zemljišče, ki se je prej uporabljalo kot vinogradniška površina, je po izkrčitvi upravičeno do sheme enotnih plačil in se mu odobri povprečno regionalno nevezano neposredno plačilo.

Proračunskemu okviru države članice bi se lahko dodal neki znesek na izkrčen hektar.

Premije za izkrčitev bi vsebovale minimalno okoljsko zahtevo, da bi preprečili degradacijo tal.

6.3. SKUPNE ZNAČILNOSTI RAZLIČICE A IN B

Obe različici vsebujeta skupne ukrepe, kot so:

6.3.1. *Odprava ukrepov upravljanja trga in uvedba ukrepov, ki so bolj usmerjeni v prihodnost*

S prvim dnem bi bila odpravljena orodja upravljanja trga, in sicer:

- podpora za destilacijo stranskih proizvodov,
- destilacija pitnega alkohola in dvonamenskega grozdja,
- podpora zasebnemu skladiščenju,
- pomoč za mošt v zvezi z obogatitvijo in za izdelavo grozdnega soka.

Ukrep krizne destilacije bi bil odpravljen ali pa bi ga nadomestil drug varnostni mehanizem z uporabo nacionalnega proračunskega okvira.

6.3.2. *Nacionalni okvir*

Vsaka država članica, ki proizvaja vino, bi imela na voljo svoj proračunski okvir, izračunan v skladu z objektivnimi merili, s katerim bi lahko financirala ukrepe z danega seznama, ki se ji zdijo primerni. Seveda bi bilo po različici A na začetku na voljo več sredstev, ker ne bi bilo več izdatkov za krčenje.

Države članice bi ta proračunski okvir lahko uporabljale denimo za ukrepe obvladovanja kriz, kot so zavarovanje pred naravnimi nesrečami, osnovno kritje v primeru izpada dohodka, administrativni stroški vzpostavitve vzajemnega sklada na ravni sektorja⁹ ter ukrepi, kot je zelena trgatev. Za uporabo bi veljala nekatera splošna pravila (vključno z minimalnimi okoljskimi pravili), da se prepreči izkrivljanje konkurence, posebne nacionalne programe pa bi morala odobriti Komisija.

Program prestrukturiranja/spremembe namembnosti vinogradov bi se financiral iz nacionalnih okvirov.

6.3.3. *Razvoj podeželja*

Številni ukrepi bi bili lahko del načrtov razvoja podeželja, ki so jih sprejele države članice. Podpora za predčasno upokožitev in kmetijska okoljska podpora bi bili lahko velika spodbuda in korist za vinogradnike. Kmetje, ki se odločijo, da nepreklicno opustijo vso komercialno kmetijsko dejavnost zaradi prenosa kmetijskega gospodarstva na druge kmete, so upravičeni do največ 18 000 EUR/leto in največ 180 000 EUR za največ petnajst let. Kmetijski okoljski ukrepi za kritje dodatnih stroškov in izgube dohodka zaradi zagotavljanja in vzdrževanja vinske pokrajine/kulturne krajine, lahko znašajo največ 900 EUR/ha za obdobje od pet do sedem let. Ker poteka proces načrtovanja razvoja podeželja 2007–2013 in da bi spodbudili te ukrepe, bi bil potreben prenos sredstev med proračunskimi postavkami (tržna in neposredna plačila na eni strani in razvoj podeželja na drugi strani), ki bi bila dodeljena vinskim regijam skladno s tem, kar se je zgodilo v sektorjih tobaka in

⁹ COM(2005) 74 konč.

bombaža. Taki programi razvoja lahko imeli pomembno vlogo pri ekonomski blaginji udeležencev v vinskem sektorju in pri ohranjanju okolja v vinskih regijah.

6.3.4. Politika kakovosti/geografske označbe

Politika kakovosti bi postala bolj jasna, enostavnejša, preglednejša in s tem bolj učinkovita, z:

- a) veliko spremembo zdajšnjega ureditvenega okvira na področju kakovosti, z namenom povečanja skladnosti politike kakovosti ES z mednarodnimi pravili. Zlasti bi morala biti jasno usklajena z določbami Sporazuma TRIP. Poleg tega bi se politika kakovosti vina, ki je vključena v skupno ureditev trga, bolj uskladila s horizontalno politiko glede kakovosti (o zaščiteni geografski označbi – ZGO in zaščiteni označbi porekla – ZOP). Komisija predlaga oblikovanje dveh razredov vin: vina z geografsko označbo in vina brez geografske označbe. Vina z geografsko označbo bi bila nadalje razdeljena na vina z zaščiteno geografsko označbo in vina z zaščiteno označbo porekla. Treba bi bilo oblikovati postopek za registracijo in zaščito geografskih označb.
- b) Pojem kakovostnih vin EU temelji na pristopu geografskega porekla (kakovostno vino, pridelano na določenem pridelovalnem območju). EU želi ta pojem potrditi, prilagoditi, spodbujati in okrepiti po vsem svetu.
- c) Povečanje vloge medstrokovnih organizacij, da bodo lahko nadzirale in upravljale kakovost vin, proizvedenih na njihovih ozemljih. Prav tako je treba okrepiti kontrolne instrumente, zlasti za pridelavo sortnih vin.

6.3.5. Enološki postopki

Komisija bi glede enoloških postopkov predlagala:

- da se odgovornost za odobritev novih ali spremenjenih enoloških postopkov, vključno s prevzemom pravnega reda, prenese s Sveta na Komisijo;
- priznanje enoloških postopkov Mednarodne organizacije za vinsko trto in vino in na ravni Komisije nadziranje njihovega vključevanja v uredbo Komisije;
- v EU odobriti uporabo enoloških postopkov, ki so že mednarodno dogovorjeni za pridelavo vina za izvoz v te namembne kraje;
- črtati zahtevo po najnižji stopnji naravnega alkohola v vinu, ki je odveč zaradi predlagane omejitve bogatenja, in ker obstaja zakonsko določen najnižji volumski delež alkohola v vinu, ki se daje na trg;
- zagotoviti sprejemljivo najnižjo raven skrbi za okolje pri proizvodnji vina.

6.3.6. Obogatitev

Sladkorna reforma poudarja problem uporabe sladkorja namesto mošta pri obogatitvi vsebnosti alkohola v vinu. Obstajajo tri možnosti: povišati pomoč za mošt, nadomestiti znižanje cene sladkorja, pustiti raven pomoči nespremenjeno, kar lahko poruši ravnovesje, ali odpraviti pomoč in prepovedati uporabo sladkorja. Komisija je pretehtala možnosti in meni, da bi zadnja prinesla največ koristi, saj bi pomenila velike proračunske prihranke in povečala možnosti prodaje mošta.

Hkrati predlaga znižanje najvišje stopnje obogatitve (z grozdnim moštom) na 2 %, razen za vina, ki rastejo v coni C (kar pomeni nekateri deli Francije, Španija, Portugalska, Slovaška, Italija, Madžarska, Slovenija, Grčija, Ciper in Malta), kjer bi bila najvišja stopnja 1 %.

6.3.7. Označevanje

Komisija predlaga poenostavitev predpisov o označevanju z vzpostavitvijo enotnega pravnega okvira za vse različne kategorije vina in podatkov v zvezi z njimi. Ustrezal bi potrebam, ki so jih izrazili potrošniki, in bil bi bolj skladen s politiko kakovosti vina. Vključeval bi zlasti:

- prenos pristojnosti s Sveta na Komisijo;
- uporabo enotnega pravnega sredstva za vsa vina, ki bi dopolnjevalo pravila v horizontalni Direktivi o označevanju 2000/13/ES, tako kot je primerno za upoštevanje posebnosti vinskega sektorja glede obveznega in neobveznega označevanja;
- boljšo prilagodljivost politike označevanja, ob upoštevanju politik STO, z:
 - 1) odpravo razlikovanja med predpisi o označevanju vin z geografsko označbo in brez nje, zlasti z omogočanjem navedbe sorte vinske trte in letnika na vinih brez statusa geografske označbe, da se vinarjem EU omogoči tržiti sortna vina „novega sveta“ (iz ene same sorte vinske trte) in s tem postaviti vinarje EU v enak položaj, kot ga imajo zunanji konkurenti, 2) ohranitvijo in izboljšanjem sistema tradicionalnih izrazov, 3) prilagoditvijo politike o blagovnih znamkah, 4) spremembo jezikovnih pravil v vinskem sektorju, da se omogoči večja prilagodljivost pri uporabi jezikov, 5) zagotavljanjem zdravstvenih in potrošniških informacij ter varstva potrošnikov in 6) obveščanjem potrošnika o poreklu proizvoda z ustreznimi predpisi označevanja o sledljivosti in 7) omogočanjem seznanjanja potrošnikov z okoljskimi vidiki proizvodnih postopkov.

6.3.8. Promocija in informacije

Številne zainteresirane strani so zlasti na seminarju 16. februarja poudarile, da je treba bolj poudariti trženje vina. Komisija namerava zelo podpirati odgovorno politiko promocije in obveščanja. Treba je uporabiti vse možnosti, ki jih daje veljavna zakonodaja Skupnosti za izvedbo obsežnih promocijskih projektov zunaj EU.

V EU bi tudi lahko razmišljali o informacijskih kampanjah v zvezi z odgovornim/zmernim uživanjem vina.

6.3.9. Okolje

Komisija namerava zagotoviti, da bo reforma vinske ureditve izboljšala okoljske vplive vinogradništva in vinarstva. Zlasti namerava vključiti najnižje okoljske zahteve za vinski sektor, ki bodo zajemale glavne vplive sektorja (predvsem erozija in kontaminacija tal, uporaba fitofarmaceutskih sredstev in ravnanje z odpadki).

6.3.10. STO

Pomembna značilnost temeljite reforme bo uskladitev nove skupne ureditve trga za vino s STO. Tako bodo intervencijski ukrepi, ki izkrivljajo trgovino (t. i. oranžna škatla), odpravljeni, kjer pa bodo ukrepi notranje podpore ohranjeni, bodo imeli prednost ukrepi „zelene škatle“. V istem smislu bo pregledana zdajšnja prepoved vinifikacije uvoženega mošta in mešanja vin Skupnosti z vini, ki niso iz EU.

7. TAKO IMENOVANO NEUREJENO IN NEDOVOLJENO SAJENJE

Ne glede na odpravo prepovedi sajenja morajo gospodarski subjekti in države članice ravnati skladno z zakonodajo Skupnosti o tako imenovanih neurejenih vinogradih in nedovoljenih vinogradih. Ravnanje skladno s temi predpisi je odločilno za delovanje obstoječe skupne ureditve trga. Če predpisi ne bodo spoštovani, bo Komisija (še naprej) sprejemala ustrezne ukrepe v okviru postopkov potrditve obračunov in po potrebi sprožila postopke za ugotavljanje kršitev na podlagi člena 226 Pogodbe.

8. VPLIV NA PRORAČUN

Točne ocene vpliva zgoraj opisanih ukrepov na proračun bodo oblikovane, ko bodo predstavljeni uradni zakonodajni predlogi. Vendar pa finančne posledice ne bodo presegale izdatkov iz zadnjih let.

9. SKLEPNE UGOTOVITVE

Komisija meni, da je potrebna temeljita reforma skupne ureditve trga za vino.

Končno izvajanje teh sprememb bi moralo voditi k poenostavitvi in boljši ureditvi, ki bi prinesla znižanje stroškov upravljanja in statističnega spremljanja, lažje izvajanje in nadzor ter s tem omejila tveganje goljufij in zlorabe javnih sredstev. Poleg tega bi se povečala učinkovitost upravljanja zaradi večje ravni subsidiarnosti, dane državam članicam pri določanju vrste ukrepov, ki jih potrebujejo za odziv na svoje posebne razmere. Tovrstna reforma bo navsezadnje močno okrepila možnosti Komisije, da lahko zagovarja svojo politiko v vseh mednarodnih forumih, k čemur namerava dejavno pristopiti.

S tem sporočilom Komisija vabi vse zainteresirane strani k sodelovanju v odprti razpravi o prihodnji skupni ureditvi trga za vino, kar ji bo v pomoč pri pripravi predlogov še pred iztekom leta.